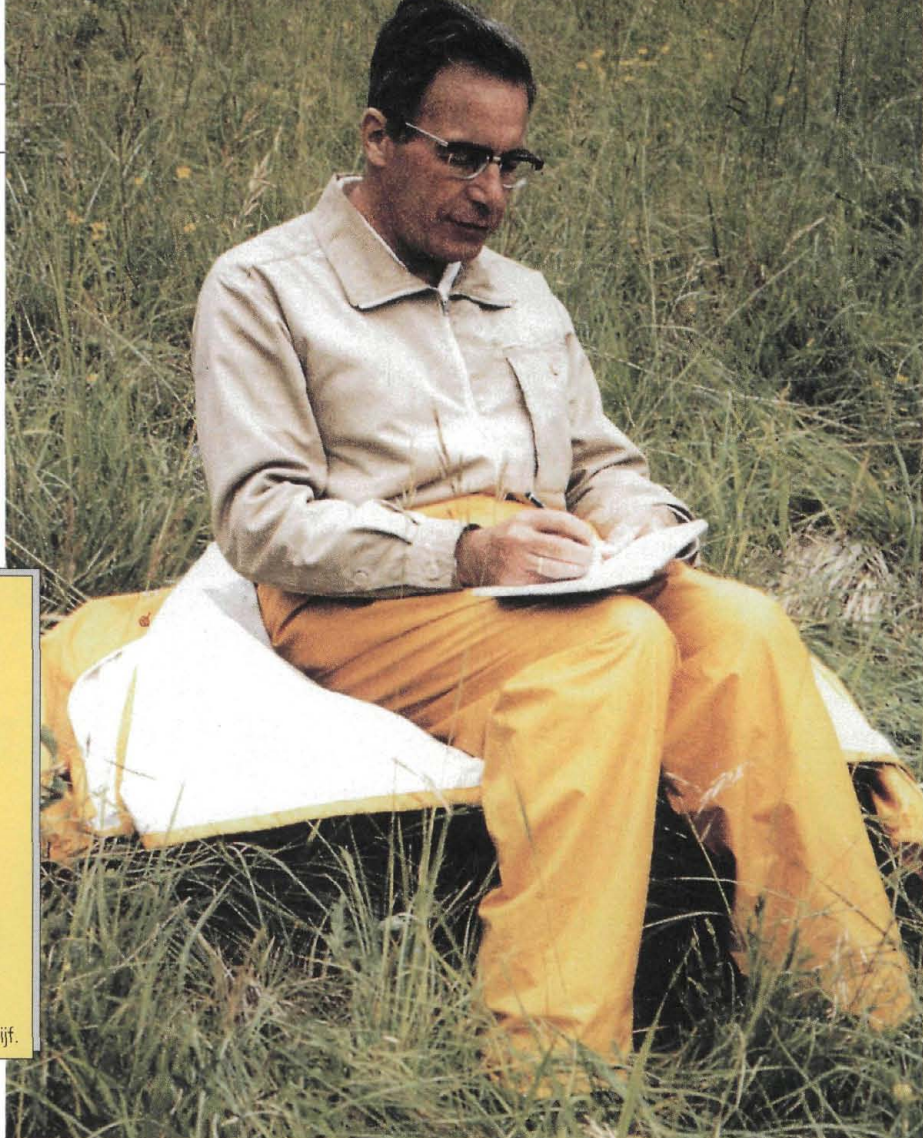

Uit Hartgespan (1989):

In een van wolken verzaligd meer
de hemel, zwanenblank weerkaatst.
Welhaast verstorven suizelwind
rimpelt de stilte voor het laatst.
Het licht dat zon en water bindt
straalt in de koele ruimte neer.
Wie door de hemel wordt bemind
ziet in zich heel haar aanblik weer.

Uit Peregrinatio (1995):

De wetenschap is slechts een tijdverdrijf
waarmee ik in mijn rol van burger blijf.
De liefde is de inzet van mijn leven,
de opdracht Gods die ik gans onderschrijf.

Victor Westhoff:

een wetenschappelijk natuurbelevener

Contradictio in terminis? Niet bij Victor Westhoff, die op 12 november 1916 werd geboren. Natuur was voor hem de inspiratiebron, de basis van geluk en vrijheid. Tegelijk ook de bron van nieuwsgierigheid, zijn wetenschappelijke drijfveer, en mogelijk daarom dat hem de samenhang tussen soort en standplaats opviel. Als geobotanicus was ook hij degene die erop wees, dat een hek plaatsen rond een te beschermen natuurgebied niet voldoende was. Het natuurbehoud en natuurbeheer in Nederland heeft zeer veel aan zijn inzichten en impulsen te danken.

We hebben er ook in De Levende Natuur over kunnen lezen, zoals in 1985 waar Westhoff ingaat op de 'ongelukkige en misleidende' term 'natuurbouw', 'omdat men natuur niet kan bouwen; beter is de term 'natuurtechnische milieubouw' te gebruiken. Daarmee geven we aan, dat we niet de natuur zelf kunnen maken, maar dat we, althans in bepaalde gevallen, wel het milieu kunnen creëren waarin zich een waardevol natuurgebied kan ontwikkelen. Het gaat er nu om, onder ogen te zien in welk soort gevallen dit wel kan en wanneer niet.'

Dit tijdschrift heeft veel aan Victor te danken. In de jaren tachtig is het dankzij Victor Westhoff dat De Levende Natuur een dreigende stop overleeft. Als erfgoed van Jac.P. Thijsse en Eli Heimans moest het tijdschrift blijven bestaan. Thijsse liet zich inspireren door de natuur en wilde daar graag de mensen deelgenoot van maken. Voor Victor Westhoff een groot voorbeeld en hij is op die weg verder gegaan. De beste getuigenis daarvan vormt wel de onovertroffen serie 'Wilde Planten'. Als (mede)auteur van 34 artikelen, redacteur en lid van de redactieraad heeft hij op uiteenlopende manieren bijgedragen aan De Levende Natuur. Met Chr. van Leeuwen schreef hij bijvoorbeeld in 1959 als eerste over de dreigende milieuvervuiling in 'de zwarte adem', maar naast wetenschappelijk werk wist hij gevoelens over natuur te vertolken in poëzie. Het januarinummer van 1987 was dan ook in zijn geheel aan Victor gewijd, toen hij op 70-jarige leeftijd de redactie verliet.

Onvermoeibaar, niet in het minst door zijn steun en toeverlaat Nettie de Joncheere, bleef de redactie boeken, dichtbundels, teksten van lezingen en overdrukjes ontvangen. Zijn betrokkenheid met De Levende Natuur mag ook blijken uit de felicitaties, die de redactie ontving met de voorplaat in 1993 (grazende paarden in rietland): 'ik vind het een mooie, passende en pakkende illustratie voor ons blad; dit symboliseert zowel het begrip oecosysteem als een maatregel van natuurbeheer en natuurontwikkeling. Gelukkigwens!', maar hij vond het spinnenweb van het jaar 1995 maar een 'knoei-boel'. Nog op 84-jarige leeftijd hebben zijn discussies met Jörg Petersen geleid tot een nieuw artikel over de vroegere en huidige vegetatie van Terschelling, dat we graag in dit nummer van De Levende Natuur afdrukken.

Op 12 maart 2001 is aan het leven van Victor Westhoff een plotseling einde gekomen. We verliezen met hem een uitzonderlijk getalenteerd, muzisch begaafd, wetenschappelijk natuurbelever.

Isa Schimmel-ten Kate
Bart van Tooren

Aanbevolen literatuur over Prof.dr V. Westhoff en zijn werk:

Bibliografie tot 1991:

Goris, M.J., H.G.J.M. van der Hagen, S.M. Hennekens, J.T. Hermans & J.H.J. Schaminée, 1991.

Bibliografie Victor Westhoff, met een beschrijving van en een keuze uit zijn werk. 211 pp. Uitgave Schuren, Linne.

Autobiografische gegevens:

Westhoff, V., 1993. Victor Westhoff over zichzelf. In: Victor Westhoff, een leven in meervoud: 25-81. H.G.J.M. van der Hagen (red.). Uitgave Duinwaterbedrijf Zuid-Holland, Voorburg.

Over natuurbeheer:

Westhoff, V., 1999. Natuurbeheer, onze verantwoordelijkheid voor de biosfeer. In: Verslag van de eerste Victor Westhoff lezing: 13-48. P. van den Heuvel & P. Nienhuis (red.). Uitgave: Univ. Centrum Milieuwetenschappen, KUN.

Poëzie:

Westhoff, V., 1989. Hartgespan. St. Uitgeverij KNNV. Bevat een keuze uit gedichten, die geschreven zijn tussen 1948 en 1987. 48 p.

Westhoff, V., 1995. Peregrinatio. Uitgave 't Widdes Vool, Onnen. Bevat kwatrijnen, die geschreven zijn tussen 1950 en 1995. 34 p.

Op 12 Maart 2001 is Victor Westhoff overleden, 84 jaar oud.

In de wereld van de natuurbescherming en de geobotanie (vegetatiekunde, plantensociologie) is zijn naam een begrip. Zijn baanbrekend werk op deze gebieden heeft ruime officiële erkenning gevonden zoals onder meer blijkt uit zijn lidmaatschap van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, de eretekenen van de gouden Ark, de Nederlandse Leeuw, de "Reinhold Tüxen Preis" (van de stad Rinteln). Details van zijn betekenis voor Wetenschap en Natuurbescherming zijn en worden ongetwijfeld elders uitvoerig belicht. Hier in zijn en ons aller lijfblad "De Levende Natuur" wil ik iets vertellen over mijn persoonlijke ervaring met mijn leermeester op die gebieden.

Mijn herinneringen aan

Victor verscheen (zonder dat ik zijn naam kende) ruim zestig jaar geleden in mijn leven, nog voor de oorlog, als een op de knieën kruipende NJN-sjocgroep leider, die op de blauwgraslanden van boer Zwijntje in Nieuwkoop/Noorden de rust van "mijn" Grutto's, Tureluurs en Kemp-hanen verstoorde door, naar mijn mening eindeloos lang, opnamen te maken in hun broedgebied. Ik had als aankomend NJN-ertje weinig sympathie voor die plantensociologen.

Enige jaren later echter toen ik als kluizenaar/onderduiker in een arkje in de getijdengrienden van de Biesbosch woonde, bracht een boek, dat mijn vader me op mijn negentiende verjaardag december 1943 via de onderduikerspost stuurde, me in vervoering. Mijn vader schreef: "Er is in deze oorlogsdagen niet veel te krijgen, maar dit boek gaat over plantjes; dat zal je misschien wel interesseren". Het boek heette "Inleiding tot de plantensociologie" en was geschreven door Jacques Meltzer en ene Victor Westhoff. Ik kon nauwelijks wachten tot sneeuw, ijs en winterstormen het toelieten het maken van opnamen in praktijk te gaan brengen. Dit soort botanie spoorde geheel met mijn andere ontluikende liefde, gevoed door boeken die mijn broer met dezelfde post stuurde over geologie en geobiologie.

Vanaf die tijd was Victor mijn leermeester en was de richting van mijn carrière bepaald en werd bezegeld toen ik enige jaren later Edelman (mijn andere grote leermeester) en zijn regionale bodemkunde in Wageningen had leren kennen. Victor meer nog dan Edelman werd mijn leermeester in de ruimste zin. Veel meer dan alleen het vak vegetatie-

kunde, stimuleerde hij een brede belangstelling voor Cultuur. In discussies tijdens veldwerk, excursies en vergaderingen kwamen, al of niet in de marge, steeds aspecten van kunst, Cultuur en religie aan de orde. Dat kon ook omdat het contact met Victor veel nauwer was, het leeftijdsverschil veel kleiner. Het werd, hoewel niet zo intiem, toch als de relatie met een oudere broer. Zulke contacten waren er uitsluitend in werkverband zoals aan de universiteit, waar ik enige tijd student-assistent was. Maar in het bijzonder doordat Victor mijn begeleider voor mijn afstudeervak vegetatiekunde werd en ik, als vervolg daarop, zijn (eerste) promovendus (officieel was Prof. Venema de promotor maar die delegeerde de begeleiding geheel aan zijn wetenschappelijk medewerker). Verder zagen wij elkaar een groot deel van ons leven regelmatig via de "Contactcommissie" (voorloper van de huidige Stichting Natuur en Milieu), de NWC (De natuurwetenschappelijke commissie van de Natuurbeschermingsraad, bijna 40 jaar lang), het bestuur van de commissie voor palynologie en vegetatiekunde van de Koninklijke Botanische Vereniging. Mijn deelname aan die commissies en besturen kwam, voor zover ik weet, vooral tot stand via de aanbevelingen van Victor Westhoff, die mij kennelijk wel zag zitten op het gebied van wetenschap en natuurbescherming.

Ondanks die wederzijdse waardering was ik bang voor zijn vlijmscherpe kritiek, vooral op de vorm van mijn werkstukken, en voor zijn wisselende stemmingen, waarover ik, voor ieder die hem van nabij kende, hier niet over behoefte te wijden. Maar steeds was daar de intense voldoening als ik merkte dat hij